

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4
Telefon 440.

ZSIDÓ HETILAP

Szerkeszti: WASSERSTROM SÁNDOR

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Hittközségeknek és vállalatoknak magánosoknak: egész évre 300, fél évre negyedévre 85 lei. Külföldön: 120—90, 60, 180, 95, 50 dinár. 25—15 Pengő. 10—4

Antiszemitizmus — pirulában

Serédy Jusztinián magyar hercegprímás bejelentette, hogy törvényjavaslatot fog benyújtani, amelyben annak kimondását kéri, hogy szüntessék meg Magyarországon a polgári házasság törvényét és állítsák vissza a kizárólagos egyházi házasságkötés érvényességét.

Első kérdés: mi közzük ehhez nekünk zsidóknak? Ugynevezeti zsidó szempontból vajmi kevés fontossággal bír reánk nézve az egész kérdés. Mert a tradíciókhoz hűségesen ragaszkodó zsidó népi rétegek elbűt mindegy, hogy hol kell megkötés a házasságot. A gyakorlat azt mutatta, hogy a szigorúan tradicionális körökben mindenkor az egyházi esketés volt a lényeges, a chaszidikus zsidó körökben, az ugynevezett „stille chaszene” és negligálják a polgári házasságkötés formuláját. Inkább az asszimilációs zsidóság, a »még zsidók« körében volt nagy hozsanna annak idején, amikor „Vekerle hozta törvénybe” hogy nem okvetlenül kell a házasság érvényességéhez, elég, ha az anyakönyvvezető előtű kötik meg. Abban igaza van Magyarország hercegprímásának, hogy ez nagyon is elősegítette a vegyesházasságokat. Sok zsidó nő és férfi kötött így házasságot, amelyet nem tett volna meg, ha a törvény nem ad módot arra, hogy „törvényes” legyen egy házasság, s a belőle származó ivadékok, még akkor is, ha papi áldás nem kísérette.

Annak dacára, hogy szigorúan ortodox szempontokból igazat kell adni a katolikus egyház fő törvényjavaslatának, mégis általános emberi szempontokból retrográd irányt jelent ez a javaslat. Retrográd és ha jobban boncolgatjuk a kérdést, akkor egy kissé antiszemita is. Igaz, hogy nagyon finom csomagolásban. És az adagolás is olyan, hogy azt a „napi-sajtó” észre sem veszi. Mert mit is akar ezzel a hercegprímás? Megszüntetni a vegyesházasságokat? Vegyesházasság — egyenlő zsidókkal kötött házassággal. Mi is ellene vagyunk ennek. Legalább annyira, mint ő. Csak hogy ismerjük a hátulütőjét is ennek. Mert ezzel tényleg is velejár. Aki esküdni akar, annak el kell majd hagyni hitét. Felvenni a nagy egyház akaratát. Azt sem nagyon siratjuk, ha egy házasság révén elveszti akarókat el is veszítjük. De emberileg és a demokráciában vetett hitünkben, azt kell mondjuk, hogy nagyon kár az általános emberi fejlődés szempontjából, ha a haladás egyenes vonala helyett — visszafelé haladunk. Ez a javaslat egy lépés, méghozzá erős és nagy lépés — visszafelé. Mert a hercegprímás intenciója semmi szívalatt sem irányulhatott a polgári törvények és házasságkötési formulák ellen. Nem akarja ezzel megnyirbálni a polgári hatalom tekintélyét. Egyedül és kizárólag csak a hitleri fajteóriát kívánja bevezetni egy hátsó ajtón és utat adni a kereszténység propagandjának.

Ismételjük: a zsidó tradicionális szempontok figyelembevételével, nincs sok perhorreszkálni valónk a javaslaton. Bennünket, akik minden tekintetben a hamisítatlan zsidó

álláspontot képviseljük, nem érint ez érzékenyen. Aki az Egyház ezen a réven nyerni fog — azokat szívesen is adjuk. De a reakciónak egyik ismérve ez és a burkalt antiszemita felfogásnak egy iskolapéldája.

Ennyit tartozunk leszögezni a hercegprímás javaslatával kapcsolatban. Nem tiltakozunk, nem kérünk hangos szóval elégtételt. Csak épen nem is állítjuk magunkat. Lehet ugyan, hogy ennek a javaslatnak leleplező

szándéka közelebb hozza egymáshoz a magyar zsidóságot, de ez nem elég ok arra, hogy hozsannázzunk. Hitler uralma is kiábrándította a német zsidóságot illuzióból, talán jobb zsidókká is tette őket, de azért nem ünnepezzük Hitlerrel sem. A hercegprímás szándéka sem a kátholikus egyház tekintélyét akarja visszaállítani, hiszen Magyarországon nincsen válságban a katolicizmus. A hercegprímás antiszemitizmust szervezött, még ha pirulában adta is azt be és ha e pillanatban a magyar zsidóság még nem is érzi a pirula leforrázó eredményeit.

Teitelbaum tervez — a miniszter végez

A Központi Iroda iszurt adott ki Carei ellen, a miniszterium pedig dezavualta az Irodát

[A Központi Iroda »neolog«-nak deklarálta Horovitz főrabbit

Bucuresti tudósítónktól. Megemlékezzünk több ízben lapunkban azokról a harcokról, amelyek nemlankadó dühvel folynak a carei főrabbi állás körül. A „satumarei béke” után fellángolt a harc, a Teitelbaum Jóel főrabbi előbbi rezidenciájában. A zsidó közvélemény már tudja jól, hogy miről van szó. A hívek nagyrésze, akik nem mennek teljesen vakon a volt rebbejük után, azok egy hasonlóan igen vallásos, nagytudású főrabbit ültettek a megüresedett rabbiszékbe. De a satumarei főrabbi nem nyugszik abba bele, hogy régi családi antagonizmus által negligált „szpinker” vagy annak veje jusson szóhoz. E percben nem tudjuk, hogy milyen égi sugallat hajlta ezen az uton a „caddik”-ot, lehet, hogy nem akarja egy órányira Satumaretől, egyik nagy „konkurrensének” családját látni, nehogy az ott befészkelje magát. Ezért ragad meg minden lehető és lehetetlen eszközzel, hogy a már törvényesnek ismert határozatot a Központi Irodával, miniszteriummal, denuncióval, vagy bármilyen uton-módon diszkreditálja. Tudtuk eddig is, hogy nem riad vissza semmitől, a büvös „pose” szót is előveszi szótárából, amikor úgy érzi, hogy már semmi sem segít. Azt reméli, hogy ez a tekintetnélküliség végül győzelemhez fogja juttatni.

Nem törődik azzal sem, hogy az ő befolyása által veszíti el a Központi Iroda tekintélyét és befolyását egy zsidó tömegek, mint a hivatalos fórumok előtt. Hiszen ha figyelemmel kísérjük működését és gyűléseit nem látunk mást, mint, hogy azt a Teitelbaum Jóel főrabbi körüli és általa inscenált események és harcok töltik ki. Minden más magasabb zsidó szempont, mint hittközségeink autonómiaja, fenntartásának biztosítása, kongrua, iskola ügyek rendezése, tisztviselőkérdések, Talmud Tóra és nevelésügy — elvész.

Ha Teitelbaum Jóel úgy érzi, hogy Carei a „szabad rabbiválasztás” híve, akkor ő ellene van és ehhez ott áll rendelkezésére mindenkor az Iroda. Ha „iszur” kell, legyen meg, ha Irodai intervenció, az is rendelkezésére áll, ha denuncióval híveivel a zárlati törvényszéken, neki azt is szabad.

Fentiek igazolására álljanak itt a legújabb események: Dacára annak, hogy az Iroda választmányának határozatát a jelenlegi hittközségi vezetés (Teitelbaum főrabbi hívei) nem tartották be, mivel az új választást a legnagyobb törvénytelen ségek között folytatták le, Horovitz Ábis főrabbi és askenáz hívei eleget akarván tenni a magukravállalt kötelezettségeknek, az öttagú Din Tóra egybehívását forszírozták. A rabbitanács elnökévé elfogadták volna azt, akit Teitelbaum főrabbi akar. De Teitelbaum főrabbi még ezt sem akarta. Nem akarta megkockáztatni, hogy dacára az általa kinevezetett elnöknek, mégis esetleg az ellenpárt győzzön. Ezért ezt a határozatot is felrugta és inkább egy „iszur” adatott ki a Központi Irodával. Egy iszurt, amelyet ma már — sajnos — nem igen vesznek seholsem komolyan amióta minden kis párlharcnál, előveszik, mint dum-dum golyót. Most is elküldte Spiegel Mórt, a satumarei „caddik”, hogy az Iroda parirozzon és ez meg is történt, amennyiben 167—1935 szám alatt a következő határozatot kézbesítették az érdekelt feleknek:

— A Központi Iroda a legutóbbi választmányi határozat értelmében értesíti az érdekelteket, hogy úgy Horovitz Ábis főrabbit, mint híveit és metszőjét (a szaplonecai főrabbi sajtóhíveit) — neologokknak (sic!) deklarálja és a metsző sechitájára, valamint Horovitz Ábis főrabbiira iszurt mond ki.

Igy a Központi Iroda! Annak az Irodának választmányát, amelynek sem az alapszabályai, sem a zsidó törvények, erre jogot nem adnak. De „jogot” ad erre Teitelbaum Jóel, a „Führer” és ez elég! Mit neki Iroda, mit neki alapszabály, amikor ő elakarja kergetni a jelenlegi törvényesen megválasztott főrabbit.

Uj hatósági beavatkozás.

De az még nem elég, hogy a belső zsidó fórumok állandó tüzfészeke a carei hittközség, ehhez még a hatóságok állandó beavatkozása is következik. Hogy hova vezet ez, azt e percben senki sem tudja, de hogy jóra nem, az bizonyos.

Lapzáratkor értesülünk a legújabb fejle-

ményekről. Eszerint a kultuszminiszter megsemmisítette a Kasszovitz Sámuel által levezetett (Teitelbaum párt) választást és értesítette, úgy a carei orth. hitközséget mint az Irodát, hogy a béke biztosítása kedvéért 7 tagu comisia interimaret nevez ki a hitközség élére, amely a paritás elvének alapján mindkét párt képviselőiből lett is összehívva.

Ami Horovitz Ábels főrabbi sokat utatott pozícióját illeti, úgy biztos értesülésünk szerint, a minisztérium néhány napon belül véglegesíti állásában és talán ezzel mégis lezárul, bár Teitelbaum főrabbi ellenére is, ez a tengeri-kigyóvá nőtt, ugynevezett carei rabbiügy.

Ezek után azt kérdezi az erdélyi zsidó közvélemény — önnagátó, hát meddig kell még tűrni ezt a basáskodást, amelyet szisztémává fejlesztett a jelenlegi satumarei főrabbi? A tekintélyrombolás ördöge kísért és ugylátszik ennek nem fog vége szakadni sobasen. Ledől a Központi Iroda tekintélye, megtépzák a főabbikat, az „iszur“ szó sem lesz szent, a „pose“ szó is más értelmezést kap — csak egy lesz szent és sérthetetlen — Teitelbaum Joel főrabbi!

...

Mi a célja Teitelbaum főrabbinak?

Egyik lelkes előfizetőnk, aki egyébként a Központi Irodának is választmányi tagja írja a következőket:

A Központi Iroda választmányának üléséről szóló mulheli tudósításunk, az erdélyi zsidó közvéleményre valóságos megrökönytetően hatott. Engedjessék meg nekem, hogy kiegészítéssel a következőket közöljem. Teitelbaum Joel főrabbi és gárdája mindazokat, akik még az elmúlt nyáron tartott ülésen — a carei hitközségre kimondott aszerolást kritizálni merték, a legerősebben támadták. Álszenteskodően azt mondták, hogy ezzel az Iroda tekintélyét aláássák. Holott a közvélemény előtt világos, hogy ezzel a kritikával, a felelőtlenség ellen küzdenek és ezzel az Iroda tekintélye csak emelkedhet. Ezzel megnyugtadják a közvéleményt, hogy legalább a jövőben nem fordulhat elő az, hogy olyan cselekedetre ragadtassák magukat, amely illuzorikussá teszi az Iroda létezését.

De ettől eltekintve nézzünk egy kicsit a közelmúltba. Amikor a boldogult besztercei főrabbi elnökléte idején a szatmári főrabbi állás ügyében valami olyasmi történt, ami Teitelbaum főrabbinak nem felelt meg, akkor azt kiállította nyíltan ország-világ előtt: „Jetzt sug ich, man braucht kein Kanzlei“ vagy pedig: „Ich brauch kein Kanzlei“ egyszóval: csak akkor szent és sérthetetlen, ha neki megfelel, ha pedig nem, akkor nincs is rá szükség.

Teitelbaum Joel főrabbi megsértette nyíltan az Iroda jelenlegi elnökét is. Mindenki emlékezik, aki ott volt, amikor mondotta: „Ich hab kein vertrauen zu Ihnen, vagy amikor Valea lui-Mihal-on és Clujon megsértette a szilágysomlyói gaont, megsértette az oradeai főabbikat, amikor mondotta: „Die grajszwärdeiner Schu'en, senen Schmad-schulen, vagy amikor a targu muresi főrabbinak azt mondtotta: „Sie halten mit de posem“, vagy amikor az alba-iuliai ügyben megsértette a radnai főabbikat. A mul hétén pedig a deji, reghini, utoarai és a többi főabbikat.

Hova vezet ez? Oda, ahova Teitelbaum főrabbi is el akar jutni. Mert nem hirtelen és lobbanékony természetű ragadtatta el, ahogyt hivel menteni igyeksenek, hanem számítás és rendszer van a dologban. Műfelháborodás ez, amellyel azt akarja elérni, hogy lassankint mindenki vonuljon vissza az Iroda tevékenységétől és neki maradjon a terep. Elkergeti azokat, akiknek véleményük van, vagy gerincük és nem görnyednek hétért deszpotikus hajlamai előtt.

Sem a magyarországi, sem a csehszlovákiai, sem más Irodákban nem uralkodik olyan tárgyalási tónus mint itt. És itt nem a többi főabbikat kell vádolni, hanem egyedül és kizárólag a satumarei főabbikat. És engedjessék meg nekem, hogy itt hivatkozzam az ő megboldogult bátyjára, a világhírű szigeti főabbira, aki bizonyára szerinte is jámborságban és tudományban felette állott. Ő — a megboldogult — valamennyi rabbinak a lehető legnagyobb tiszteletet adta meg. Uri modorban, igazi Talmud Chochomhoz mé-

tőn tárgyalt, vitalkozott és ezért osztatlan tisztelet is ve'e körül, úgy az egész rabbiakar, mint a világiak előtt is.

Mint egyik szerény tagja az erdélyi zsidó közösségnek, azt mondom itt a nyilvánosság előtt, vajha eljönne az idő amikor újra meg-

telelő tónus uralkodna az Iroda ülésein és ennek érdekében talpra kell álljon a jobb-érzésű ortodoxia, a rabbiakkal az élén, hogy legyen végre rend és nyugalom a mi berkeinkben.

V'ani esz nafsí hiccalti.

Vérvád Breszlauban!

Ujra német tömeggyilkos van a Fehse gyilkosság mögött

1926 június 6. án történt, hogy Breszlauban ismeretlen tettesek megölték Fehse Erikát és Ottót, kik német-keresztény gyermekek voltak. Ez arra indította 1934 augusztusában Julius Streicher, hogy „Stürmer“ című folyóiratából különkiadást produkáljon; „Rituális gyilkosság Breszlauban“ címmel.

Julius Streicher ebben a különkiadásban „bebizonyította“, hogy zsidók ölték meg a két Fehse gyermeket, még pedig rituális célból.

Világraszóló botrányra dagadt az ügy. A német zsidók birodalmi képviselője panaszt emelt a birodalmi belügyminiszternél a Stürmer rágalmai ellen, mire — a breszlai rendőrség elkobozta Streicher vérvádiratát azzal az indoklással, hogy „a lap jelentése egyáltalán nem találó és alkalmas arra, hogy a rendőrtisztviselők tekintélyét nagy mértékben alássa“

A birodalom többi részén azonban mindenki olvashatta a Stürmer szörnyű vádjait és Breszlaun kívül senki sem tudta, hogy a rendőrség elkobozta a lapot.

Hat hónap telt el azóta. Julius Streicher a vádak további lavináját zúdította a zsidóságra ezen hat hónap alatt.

Néhány héttel ezelőtt azonban egy cseh szlavákiai illetőségű diákot tartóztattak le Breszlauban. Herbert Höll a neve. 1926 óta él

Breszlauban, a rendőrségen nem volt bejelentve s már régóta figyelik. Kihallgatása és megfigyelése során olyan dolgok derültek ki róla, ami szinte egyedülálló a bűntudék történetében. Szexuális vonatkozásban teljesen abnormalis ember. Fiókjai hősköitéményekkel voltak tele, melyek a legelvetemültebb sadista lelkületét adják vissza, aki főleg gyermekekre veszedelmes. 166 gyermeknek elkövetett kégyilkosságot ismert be és ezeknek végrehajtásáról kötetekre való époszokat írt.

Herbert Höll nem zsidó. Dreszlában született és nem kérte naturalizálását. Holott igazolni tudná „tiszt“ árja származását és könnyen megszerezhetné volna a honosítást a Harmadik Birodalomban.

A Hölle-ügyről azonban keveset beszélnek és még kevesebbet írnak a Harmadik Birodalomban. Különösen a Stürmer hallgat.

Noha kétségtelen, hogy a 166 gyermekgyilkosság között vannak a Fehse testvérek is. A Stürmer azonban ezzel igen keveset törődik. Ő elérte célját, számára az ügy már befejezést nyert és ha véglegesen kiderül, hogy nem neki volt igaza, nos akkor „annál rosszabb a tényeknek“. A Hölle-ügy újabb bizonyítékot szolgáltatott amellyel, hogy a költők és gondolkodók országa a tömeggyilkosok hazájává lett.

— 4000 zsidó vándorolt be januárban Palesztinába. Lapzáratkor kapjuk a Jewish Agency statisztikai hivatalának közlését a januári bevándorlásokról, mely szerint az elmúlt hónapban több, mint 4000 zsidó bevándorló érkezett Palesztinába. A statisztika még nem közöl pontos adatokat a bevándorlásról és így lehet, hogy jóval felülmúlja a fenti számot a januári zsidó bevándorlás.

— Palesztina-Svájci gazdasági kapcsolatok. Az egyik svájci zsidó lap kimutatása szerint a svájci piac palesztinai exportja az utóbbi években megsokszorozódott 1932-ben 36.566 font, 1933-ban 74.000 és 1934-ben már 130 ezer font értékben szállított Svájcra Palesztinának. Főleg órát és tenyészállatokot. Ugyanebben az évben 462.325 frank értékben importált Palesztinából, főleg bort és narancsot. Érdekes, hogy a zürichi fogyasztási szövetkezet fiókjai számára bevezette a palesztinai bort, amelyet igen nagy szeretettel fogadtak. Az utolsó telavivi mintavásárló Svájc kereskedelmi és ipari körei mind nagyobb figyelmet fordítanak a palesztinai piacra.

Kelmefestést

minden színben, vegytisztítást, gallér mosást legszebben és legolcsóbban vállalok

BORGOS

Színház oldal, Bazár-épület

Fiókfelvétel: Str. Alexandru Colțui Millerandului.

SZODAVIZ-szükségletét ne kösse le, én azt mindenkor kartelen kívüli olcsó áron — rendelésre — házhoz szállítom.

Tisztelettel: BERKOVITS,
(volt honvéd főszámvevő)
Haleu.

Hol vásároljunk osztálsorjegyet ??? ?
a Banca Ilescu S. A. CLUJ-nál
vagy bármely erdélyi képviselőnél:
Oradeai fiók: Bul. Regele Ferdinand 11.

HETI GLOSSZÁK

A „művelt nyugat” és a sötét Afrika

Talán már csak iskoláskönyvekben írják azt, hogy mi Európa vagyunk a „művelt Nyugat” és minden más világrész, csak kulturálatlanság és civilizálatlanság. Így például Afrika mindég azt a címet kapta: a „sötét világrész”. Már régóta nem igaz ez, mert hiszen — lehet, hogy az afrikai nap feketére égette a benszőlőteket bőrét s lehet, hogy a kannibálok még ma is esznek egy kis emberhúst. Lehet, nem tagadjuk. De vajjon, nem-e esznek e erre mi felénk is emberhúst? Nem kell okvetlenül a kenderben főzni és nem kell okvetlenül a nyáron forogni. Elég a kölni üzletek elé állani két SA harcosnak, vagy egy kis Streicher-féle felhívást kibocsájtani és utána halnak a szegény zsidók, mint a misszionáriusok a múlt század hatvanas éveiben a sötét afrikai dzsungelben. Nem is olyan sötét az az Afrika, amelyenre mi elfogult európaiak festettük. Valljuk be bátran, hogy ez a világrész, a mai időkben, sokkalta — sötétebb. Általában a „világosság” és „sötétség” relatív fogalmak. Ime egy példa, amely azt igazolja, hogy Afrika világosabb sok tekintetben, mint a mi sokra becsült, „művelt Európánk”.

A múlt év nyarán Grahams town délafrikai városban per folyt a „szürke ingesek” ellen. Ezek hitleristák és azt tűzték ki feladatuk, hogy a Cion bölcseinek jegyzőkönyvét” fogják terjeszteni az afrikai lakosság között. Azt az ördöletet is lansztrózták, hogy ezek az „adatok”, Port Elisabeth zsinegójából származnak. Löwy Abrahám rabbi, ennek a templomnak pródikátora, perit indított ellenük és a bíróság a szürke ingesek vezérét, egy bizonyos Harry Victor Inch nevűt bűnösnek találta és 1775 angol font kártalanítás megfizetésére ítélte.

Ez volt az első felvonás. Itt arról ítékezett a bíróság, hogy a szürke ingesek a zsidóságot azzal gyanúsították meg, mely szerint ők egy olyan szervezetet létesítettek volna, amely a keresztény vallás ellen dolgozik és hogy „világuralomra” töreksszenek. Az alperesnek — így szól az ítélet — nem sikerült egyetlen bizonyítékot sem szolgáltatni arra vonatkozólag, mely szerint léteznék talán egy ilyen zsidó világ-összeesküvés.

A második felvonás most játszódott le. A Cion bölcseinek jegyzőkönyve”, mint „bizonyíték” került a bíróság elé, Harry Victor Inch ur vette elő, abban a téves hitben, hogy ezzel „lét” egyet a zsidóságon. Megjárta! A bíróság a napokban ítélezett és kimondotta, hogy ez

a jegyzőkönyv, a legbutább és legprimitívbb hamisítás, amelyet e téren valaha is elkövettek. Akkoriban 1775 font kártérítést Löwy rabbinak ítéltek, azért a sok lelkibánatért, amelyet neki ezzel a gyanúsítással okoztak. Most a büntetés jogi része zajlott le, azért a hallatlan sértésért, amelyet a szürkeingesek a zsidósággal szemben elkövettek. És Harry Victor Inch-et hat évi és három hónapi börtönrre ítélték.

Sulyos büntetés! De mily csekélység ahhoz a tengernyi szenvedéshez, könnyhöz és vérhez, amely ezekhez a hamisításokhoz tapad. Mennyi ezer zsidó halt már meg ezért a gasságért, amelyet a „Cion bölcsei” jelentenek. Mennyi könny és vér tapad ezekhez.

Igy tehát a „sötét Afrika”. És néhány hét múlva, jön a „művelt Európa”. Jön a berni per folytatása. Majd meglátjuk, hogy az antiszemita által megnevezett németországi Fleischhauer nevű antiszemita sikerül e bebizonyítani a „Protokoll” eredetiségét. Azt hiszik a német náciok, hogy talán sikerülni fog ez nekik, amelyről már azok is bevallották, hogy gonosz hamisítás, akik Oroszországban, a cári időkben összeeskabálták ezt a fércművet. Főbbleges fáradozás tehát, amit Streicherék most Beriben megpróbálnak. Csak az a kérdés: lesz e elég erély és bátorság a mai „kulturális Európában”, amely körüllegli Európát, ahhoz, hogy végre ország-világ előtt bebizonyosodjék a jegyzőkönyvek hamissága és épen olyan sulyosan büntessék meg azokat itt Európában, akik a zsidóságra igaztalanul törnek, ahogy azt megtették a „sötét” Afrikában!

Reméljük, hogy a „sötét” világrész elnevezésének pálmája nem a mi művelt Európánkra fogja illetni, bár sok jel arra mutat, hogy nem érdemtelenül járna már eddig is ez az epitheton orránkra!

Szervezett szombatvédelem a tripoliszi kikötőkben

A tripoliszi főrabbi Prof. Castelbolognesi értekezletre hívta össze az ottani zsidóságot. Arra kérte a zsidókat, hogy a kikötőkben szombaton ne történének zsidók által ki és berakodás. És másféle üzleteket se kössenek szombat napján. A főrabbinak ezt a kívánságát honorálta is a zsidóság és írásban kötelezte magát annak betartására. Együttal arra is kötelezték magukat a zsidó kereskedők és importőrök, hogy olyan alkalmazottakat, akik eddig keresztény cégeknél vannak alkalmazásban és ezáltal kénytelenek a szombatot megszegni, magukhoz veszik, hogy nekik is lehetővé tegyék a szombat megtartását. Ezzel a rendelkezéssel kapcsolatban a főrabbi felkereste a kikötő parancsnokát és arra kérte, hogy

találjon módot arra nézve, hogy a zsidó és importőrök ne károsodjanak azáltal, hogy szombaton nem dolgoznak a kikötőkben. A parancsnok megígérte, hogy oda fog hatni, miszerint a zsidóságot ne érje károsodás, szombati pihenőnapjának megtartása által. Ezek az intézkedések a tripoliszi zsidóság körében nagy örömet kellettek, annál is inkább, mert eddig rendkívül nehéz volt a szombatot megtartani a zsidóság számára, mert az ottani zsidóság nagyrésznél exisztenciája függött ettől.

Nem sokat kell glosszáljuk ezeket a híreket, amelyek szívtén a „sötét”-nek aposztrófált Afrika észak részéből jönnek. Ezen az olasz gyarmaton élő zsidóság tanubizonyoságot szolgáltat arra, hogy egy főrabbi, ha hivatása magaslatán áll, mennyi mindent tud tenni a zsidó vallási tradíciók fentartása érdekében. Prof. Castelbolognesi, dacára annak, hogy professzor és nem egy „rebbe” mégis marandót alkot a tradíciók fentartása érdekében. Azt is valószínűnek tartjuk, hogy a tripoliszi Központi Iroda — (ha van ilyen) nem foglalja le minden idejét a főrabbinak, hanem hagyja időt arra, hogy valóban hivatásának éljen és megóvja a sokezernyi tripoliszi zsidót, hogy a szombati szentségét megtarthassa.

Bécsi Intermezzo

Néhány nappal ezelőtt újabb per folyt a bécsi törvényszék előtt. A per tárgya az volt, hogy egy mérnök szintén résztvett a nemzeti szocialista propogandában, amely Ausztria összeomlását készíti elő és Dollfus kancellár megöletéséhez vezetett. Az ítélet szerint a mér-

A vese, hólyag epe és gyomorbetegségek

legbiztosabb gyógyszere a paptamási

„LITHYNIA” ásványgyógyviz

Üdit. Kapható mindenütt! Gyógyít.

Lerakatok:

ORADEA. Főlerakat Str. N. Filipescu 23. Telefon 1-76.
ARAD. Kardos M. utócai Str. Eminescu 16. Telefon: 6-86.
TIMISOARA. Kardos M. utócai Str. Vladimirescu Tudor 30. Telefon: 21-24
CLUJ. Vitromin Cal Reg. Ferdinand 70. Telefon: 9-47.
SATU MARE. Moskovits Béla Str. Corvinilor 19.
TO. MUREŞ. Csiky Emil.
CAREI. Fraji Ludescher Str. Gen. Moşoiu 4.
BUCUREŞTI. Str. Academia 8. Telefon: 381-40.

CSERMELY GYULA:

Történet egy istenfélő zsidóról

Reb Ánsel Ávrumens valahol Ukrajnában egy kis faluban élt. Kicsi boltja volt e vagy műhelye? — Nem tartozik szorosan a dologra; hetvenéves öreg ember és szíve szerint istenfélő, jámbor zsidó volt. Aki a bogárnak sem vétett, mindenkiel békességben és szerényen élt és sohasem akarta a másét. Tudta, hogy ő zsidó, hát az ukrán levegőből sem szílt többet magába, mint amennyi egy zsidónak dukál.

Ez a reb Ánsel Ávrumens, aki nagytudásu Talmudista és ben thóra volt, Sábát berésisz napján, amit messze hazukól, a rebbenél töltött el, érzékenyen megsértett egy másik ben thórá, reb Binjument, aki állandóan ott lakott a rebbe székhelyén.

Mi volt az az érzékeny injuriu? Tán azt mondta neki, hogy lopott vagy hamisan esküdött? Vagy hogy megdézsmálja hétfőn-csütörtökön a szent perselyt? Más sértést vágott a fejéhez. Valami vitalkozás hevében, valami szellemi csatározás pergőtűzétől kábultan azt súvította Binjument: — Ámhoorec! És hátat fordítva reb Binjumentnek, mérgesen dohogott: — Ámhooreccal nem folytatok pilpult.

Vasárnap reggel reb Ánsel Ávrumens hazament a maga falujába és többet nem gondolt sem reb Binjumentre, sem a sértésre. Csak egyszer, ugy Chanukka hetében, amikor

véletlenül az a tétel jutott eszébe, amely felidézte azt az elkecsereget vitalkozást, reb Ánsel elővette a Talmudot, nézte, Rássi mit mond, mit a Glosszátor, mit Rámbám, végigment az egész hálachá toszafoszon és mikor a Talmudnak egy egy rokonrészét is átnézte, meggyőződéssel az asztalra csapott: — Hab ach nis rácht gehabt? Hát nem volt nekem igazságom? . . . Ámhoorec! Azután mást kezdett tanulni és reb Binjument megint kiment az eszéből.

Pár héttel később egy átutazó ismerős azt a hírt hozta a házához, hogy reb Binjument sulyos betegen fekszik. Az orvos nagyon rázza a fejét, bizony rossz bérben van a szegény reb Binjument.

Ez a hír nagyon elkomorította reb Ánselt. Kezdte nyomni valami az ő istenfélő lelkét. És nemcsak hogy az ételnek nem érezte a megszokott jó ízét, de a tanulásnak az élvezetét sem érezte. Reb Binjument sulyos betegen fekszik! Hát ha az a sértés tette beteggé?! Elismeri Ben Thórának azt mondani nyilvánosan: — Ámhoorec!

És megint néhány nap múlva más átutazó ismerős jött a rossz hírral: — Reb Binjument a végét járja, haldoklik. Thillmei mond érte a rebbe, tmánje apét mond érte a hitkörség.

Reb Ánsel még jobban elkomorult. Sehogy sem találta a helyét. Reb Binjument tán azóta már meg is halt . . . mi történt a temetésnél, a sír előtt? Bocsnatot kért a halottól a gábbe, nemcsak a maga és a hitkörség nevében, de kol Jiszroél, egész Izrael nevében is.

— Vagyis az én nevemben is bocsnatot kért, — gondolta reb Ánsel és sóhajtott. — Bocsnasson meg nekem is a sértésért.

Ez az óhajlás nem nyugtatta meg reb Ánselt. — De hát ha még nem halt meg? — gondolta. Nem Istennek tetszőbb lesz-e — tündökött —, ha sietve odautazom hozzá és magam kérem még életében, hogy bocsnasson meg? — Akkor Isten is megbocsájtja bűnemet.

Sem vasut, sem alkalmi kocsit nem volt, gyalog kellett megtenni a husz kilométeres, vagy még hosszabb utat és csikorgó tévészahvi téli hideg volt, de reb Ánsel elhatározása szilárd volt. Ha csonfagyasztó hidegben is és gyalog: ő elmegy reb Binjumenthez és tőredelmes bocsnatot kér tőle. Zsidó nem cselekedhet túlonben — gondolta.

Reggel elbucszott az asszonytól és elindult. Némi utavaló elemőzsiát adott vele az asszony, mert a közbeeső falvakban nincs zsidó s ezért pohár tejet sem ihatik, ha megéheznek; reb Ánsel tehát megcsókolta a mezuzát és balkezeében a bajyu, jobb kezében egy bot, utjára ment.

Alig hogy kiért a faluból, két róta dzsidással találkozott. Marcona legények, amilyenekből később a Petlyura gyilkos, vad hadserege lett.

— Mi van ebben a kendőben, te zsidó? — kérdezte reb Ánseltől az altiszt, aki a kis csapat elején lovagolt.

Reb Ánsel alázatosan válaszolt. — Darab kenyér van benne, kis hideg hus és két alma.

— Éppen jó lesz nekem uzsonnára, —

nőköt életfogytiglani fegyházra ítélték. Eddig nem érdekel bennünket zsidókat az ügy. A tárgyalásnak csak egy epizódja az, amelyre felfigyelhetünk.

Kihallgatták az irodahisasszonyát, aki a kövekezőket mondta: Nekem már régen feltűnt hogy valami folyómatban van.

Védő: Micsoda? Mi tűnt fel Önnek?

Tanu: Láttam, amikor az összes zsidó bécsi cégek címeit állította össze.

Védő: Mi köze van ennek a kancellári hivatal puccsához? Ennek semmi köze a per tárgyahoz.

Elnök: Engem érdekel, meri ez bizonyos mértékben rávilágít a tevékenységre, amelyet a vádlott kifejtett.

Ügyész: Blaschke mérnök ur mindenkor tagadta azt, mintha ilyen tevékenységet kifejtett volna.

Védő: Sajnos! Sajnos! Én a vádlott helyett azt mondtam volna: Igen, én minden zsidót megakartam ölni!

Tanulságos ez a tárgyalás. Ebből látni lehet, hogy Hitler osztrák hívei milyen uton haladnak. A Harmadik Birodalom legfőbb célja hogy elékészítse Ausztriában is, a zsidóság gazdasági tönkrötését. Ami pedig a szellemi előkészítést illeti, ennél rá kell mutatnunk a védő elszólására, aki idősebb intellektuel léteére sem ségyellte magát, hogy utólag ilyen tanácsokat adjon életfogytiglani ítélt védencének. Igaz, hogy kissé későn — de az eredmény nem is maradt el. Most elmélkedhet Blasche mérnök életfogytiglani azon, hogy milyen egyszerű védője is volt neki a tárgyaláson.

Csehszlovákiai parasztlak Palesztinába akarnak menni

Jeruzsálemi hír jön arról az érdekes átiratról, amelyet egy csehszlovákiai község nem zsidó parasztsága intézett a Jewish Agency jeruzsálemi irodájához. Ez a parasztcsoport azt írja, hogy ők szívesen mennének Palesztinába, mert erősen érdeklődnek az ott folyó építő munka iránt, szívesen áttérnének a zsidó vallásra is és hasznos tagjai lennének az új zsidó országépítésnek. Megfelelő felvilágosítást is kérnek a Jewish Agencytől.

Eddig a széráz hír. Irhatnánk lelkes szavakat arról, hogy ime, milyen új Kanaánt teremünk ott a Földközi tenger partján, hiszen európai parasztlak is oda akarnak menni, még vallásuk feláldozása által is. De mi kellő értékre szállítjuk le ezt a lelkesedést. Ki tudja milyen éhes kis felvidéki földtelen falu parasztsága akar kimenni. Éhes, dolgozni akaró

vakkantotta röhejjel az altiszt, azzal beleszurt dzsidájával a batyuba és kirántotta az öreg ember kezéből.

— Már most mit harapok egész nap? — sóhajtott a kétségbeesetten reb Ánsel. — Elemózsa nélkül nem folytathatom utamat, hiszen öreg vagyok és gyöngye és oly hideg van! Vissza kell, hogy forduljak; majd holnap, böli néder (fogadalomnak ne vélessék, mondván) a zsebembe teszem az utaválót, úgy megyek el.

— Holnap?! — döbönt meg reb Ánsel és megtorpant és felnézett az ég felé. — Mit tudjuk, mi emberek... holnap?! Hátha holnapig reb Binjumen már nem lesz itt?

— A Teremtő majd megsegít, — gondolta bizakodással reb Ánsel és nem nézve gyengeségét és korát, nem törődve éllenséggel és hideggel, elszántan folytatta útját. Hogy estére ott lehessen reb Binjumennál: — számom, hogy megsértettek, bocsáss meg.

Milyen megnyugvás lesz ez bűnbánó lelkének, ha majd azt hallja reb Binjumentől: — Megbocsátok magának, reb Ánsel.

A második falun túl behemót parasztember állotta el reb Ánsel útját. Csavargó, elcséppott béres volt, mi jó sem nézett ki szeméből.

— Megállj csak, zsidó, — így kezdte. — Neked prémmel bélelt jó kaftánod van, nekem pedig csak folt hátán folt szukmányom. Hát ide azt a kaftánt, ha jót akarsz. Eddig neked volt meleged és én fáztam, most nekem legyen melegem és te fázhatsz.

Úgy folytatta a lelketlen paraszt, hogy

Divat-fűzők, gyógy-fűzők FUCHS MANCI fűzőszalonban Piața M. Viteazul 11-a. (Ullmann-palota)

parasztlak. Egyelőre az az igazság, hogy legalább 150—200.000 zsidó ember akarna kimenni Palesztinába, Európa különböző országaiból. De a partokon őrt áll az angol rendőber őre és nem engedi őket vágyaik földjére. Igaz ugyan, hogy az angol „politika” talán ezeket a tót parasztlakot szívesebben engedné be Palesztinába, mint a zsidókat, de ugyebár ezt addig nem lehet, (az egész csak kudiórum és nem lehet komolyan tárgyalni a dolgról), amíg a kivándorolni akaró zsidók nem jutnak be. Az bizonyos, hogy ha nekik, a világ másnemzetiségű parasztlaknak joguk lenne, akkor régen kaszát kapát fogtak volna, hogy bejussanak. Mi csak drága pénzen akarunk országot hódítani és még így is nehezen megy... Haj, ez a zsidó sors. Ezt bizonyára nem tudják ők sem, a kivándorolni akaró tót parasztlak, akik egy kis földért, még hitet is cserélnének.

Ismeri-e Őa már a híres „Balkirs M”-léle bélyegzőgyárat Brassóban is?

Mindenféle bélyegző művészi kivitelben, továbbá szímozógépek, szappanstancnik és mindenféle vésnői munkák. Lóda és zsákjelzők, bélyegzők (mügmümből) és festékek a legjutányosabban csak a

Balkirs M. bélyegzőgyárban

Brassó, Károly király-ucca 25. sz.

Központ: BISTRITA.

Fiók: ORADEA, Str. Rimanócz 1 alatt szereshető be

Gyors és pontos kiszolgálás!

Helyi képviselők kerestetnek

Késnélküli borotválkozáshoz csakis

„LEVANTE-POWER”

borotválóport használja.

Szagtalan, hygienicus, biztos hatásu.

Gyárija: **CHIMICA VEYIGYÁR**

ORADEA, Str. P. Cerna 1.

megragadta a remegő reb Ánselt és lehámozta róla a kaftánt. Végül még belérugott és rárohogott. — Ha fájni fogsz, zsidó, csak szaladj. Aki szalad, annak melege lesz, az nem fagy meg.

Nosza szaladt is a kifosztott reb Ánsel, ahogy bírta a hetvenes két lába; ha lassabban megy — jól tudja — áldozatul esik a nagy hidegnek.

Éhes is volt, fáradt is és majd megfagyott az alattomos hidegben, mely szél nélkül csendben marta az embert, de reb Ánsel nem annyira saját magára, mint inkább reb Binjumenra gondolt. Vajjon hogy van reb Binjumen? Adja Isten, hogy még éleiben találja s hogy könnyes szóval kérhesse: — bocsáss meg!

Ez a gondolat élesztette reb Ánselt, mikor lankadóban érezte erejét. — Oda reb Binjumenhoz, ez a föld; az éllenség és a fogas fagy most mellékes.

És szeporán szedte a két lábát és támaszkodott kutyariasztó botjára. Botját, no azt nem vette el tőle senkisé.

Vége volt-e szenvedéseinek? Még nem volt. Kegyetlenül fázt és alt volt már ereje az éhségtől, de még várt valami reb Ánsel Ávrumensra. Már estére sötételt az idő, már közel volt a helység, ahová igyekezett, csak egy magányos tanyát kellett még elhagynia. A tanya egy gazdag ukrán parasztlak volt s ennek fia, mikor meglátta reb Ánselt, ahogy vékonyka lüszterkabáljában ott elhaladt, durva szóval megállította: — mit sietsz? Addig nem

A „bécsi get”

A „bécsi get” név alatt egy a XVII. század halachikus irodalmában igen sokat vitatott válólelet értünk. Ugyanis amikor Mahram Lublin Lembergben működött rabbiként, egyik rokona Bécsből nősült és utána rá súlyos betegség támadta meg, azt hitték hogy nem fog felépülni és így tehát elhalálozása esetén az özvegynek sok baja lesz a chaliczó megszerzésével. Ezért azt ajánlották hogy adjon a feleségének egy feltételhez nem kötött válólelet, de biztosították, hogy ha meggyógyul, akkor újból házasságot fog kötni. Megnyugtatásul kiállítottak egy okiratot, amelyben a házastársak kötelezik magukat hogy a férj felgyógyulása esetén újra összeházasodnak. A get átadása után nemsokára a beteg felépült, de az asszonynak a szülei különféle okból nem akarták volt vejükhöz leányukat visszaadni. Felmerült tehát a kérdés, hogy mit a dín, a vallástörvényei szellemében való eljárás? Egyesek azt mondták, hogy a válólelet ezután nem érvényes. Mások meg azt, hogy a válólelet feltétel nélkül állították ki, az asszony el van válvá, a get érvényes és így szem előtt kell tartani a Rábénü Tam ama rendelkezését, amely megtiltja egy kiadott válólelet utólagos kétségbevonását. Ezen a nézetten voltak az akkori nagyok közül a Marso, s Marsal. Ezzel szemben a Mahram és R. Mordecháj Jofe (a L'vüs szerzője) azt hangsúlyozták, hogy a válóleletnek mintegy függetlenségét képezi a házastársak közötti megegyezés azért a kiállított okirat, csak hordja a válólelet jellegét („illatát”) és tulajdonképpen nem érvényes. A dolgot végre elintézte a lengyelországi zsidóság akkori legfelsőbb vallási fóruma: a „Vaad sel arba aroczajs” a négy ország zsinálja. (Azért nevezték így, mert az akkori Lengyelország négy tartományra oszlott: Pólin, Lite, Rüsszo, Podolia.) Ez a testület úgy döntötte el a kérdést, hogy a válólelet igenis érvényes. Erről a get-ügyről Lewin, a lengyel parlament rabbitagjának fia: Isac Lewin, lengyelnyelvű értekezést írt, amely a lengyel tudósok figyelmét is felkeltette.

még tovább, zsidó, amíg le nem hűtöttelek, hiszen látom, hogy meleged van. Ebben a hidegben is nyáriasan jársz, tehát meleged van.

S ezzel nyakonragadta reb Ánselt és belökte a vízzel tele vályuba.

Csonitá fagyott vékonyka ruhában, majd nem kábultan a rettentő hidegtől érte el reb Ánsel a helységet. A helységnek majdnem legvégén bész hámidrás volt; ide bukott be a meggyölört aggasztyán és a jól befűlt kályha mellé egy lócára ült.

Csésze teát italtak meg vele, majd meg egyet, azután visszatültek a zsidók a helyükre és folytatták a tanulást, ahol elhagyták. Most nincs idő a kérdezősködésre, majd később. Egyik is, másik is lélekizgató, nagyszerű részlethez ért.

Reb Ánsel pedig ott ült a lócáján. Érezte a jó meleget kívülről és belül is jó meleget kezdett érezni és ahogy visszalért testébe a lélek és ahogy hallgatta duruzsolását a tüznek, visszalétezte magába a nap minden eseményét, történetét. Elvették az utaválóját, mert ő zsidó, elvették a kaftánját, mert ő zsidó, belökték a vályuba, mert ő zsidó. Itt meg nyitva találta a bészhámidrást, mert istenfélő zsidók laknak a helységben, akik késő este is foglalkoznak a thórával és forró teát kapott és tülöhelyet a kályhánál. S ahogy tudatos lett benne a hálá és fokozódott benne a jó érzés, amihez nem juthatott volna, ha ő nem zsidó, egyszerre felkiáltott, reszketeg hangon, de ujjongva: — Istenem, milyen kegy és milyen boldogság is: zsidónak lehetni!

HIREK

A szerkesztésért és kiadásért felel:
WASSERSTROM SÁNDOR

A „Népünk” cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5695

Péntek: Adar 12, február 15.

Szombat: Adar 13, február 16.

Heti szidra: תצוה

Heti háftóra: אתה בן אדם

Szombat kezdete:

Üzlet bezárás 5.20

gyertyagyújtás 5.30

Istenisztelet kezdete 5.35

Szombat befejezése 6.40

Képek a lengyel zsidóság nyomoráról

Néhány kiragadott fotográfia, a három és fél-milliónyi lengyel zsidóság mai helyzetéről. Nagyon szomorúak és lehangozóak ezek:

Dr. Rothensreich, cionista sejm-képviselő a lengyel sejm-ben beszédet tartott. Ebben megdöbbentő szavakkal esetezte azt a hatást, amelyet a mostani lengyel adó és pénzpolitika idéz elő a zsidó kereskedelem és az ipar körében. Így például az a törvény, amely a paraszti adóssága fizetésénél mikéntjéről intézkedik, s amely 14 évi időt ad arra, hogy ez a visszafizetés megőrizni, sokszorosított csatládnak a koldusbotot juttatta kezébe. Zsidó kereskedők, akik minden pénzüket a parasztnak hiteleztek ki, ma semmit sem tudnak visszakapni és a szó leg-szorosebb értelmében az éhhalálnak vannak kitéve. Annál is inkább, mert hiszen a törvény megtilja még azt is, hogy a paraszti adósságaikat természetben törleszthessék. Így például még burgonyát, vagy más elsőrendű fogyasztási cikket sem kaphatnak tőlük a zsidók, még ennyi sem, mennyi legelmebb szükség-leltük kielégítésére szükséges. Ez általánosságban érinti a zsidóságot és szomorú perspektívát nyújt a jövőre nézve.

Jakob Wengart a telet börtönben akarja tölteni

Jakob Wengart nevű zsidó azzal a gyanuval állott a bíróság előtt, hogy titellel inzultált egy rendőrt. Egyszerű eset volna, ha ezen keresztül nem lehetne belelátni abba a nyomor mélységébe, amelynek fenekén vergődik a zsidóság. Kiderült, hogy Wengart már hosszabb ideje munkanélküli volt és az éhségtől és hidegtől rettentő sokat szenvedett. Arra az elhatározásra jutott, hogy legjobb volna a hideg téli időket a fogházban eltölteni, ahol még biztos fedél van fölötte és enni is kap. Megkérte tehát az egyik rendőrt, hogy vegye őrizetbe. Amikor a rendőr ezt vonatkozott meg-fenni, mert hiszen szabad polgárniacsan joga letar-tóztatni, akkor Wengart elkezdte ültelgetni a rendőrt. És milyen furcsa tragédia. Még ez a terve sem sikerült a nyomorgó zsidónak.

Elítélték ugyan felévi fogságra, de mert büntet-len előéletű volt, az ítélet végrehajtását felfüggesztet-tek. Az elítélt sírva hagyta el a tárgyalási termet, mi-után az ügyésznek bevallotta, hogy célja az volt csu-pán, hogy „átteleljen” állandó éhségre és fázásra íté-letett az életben. Ahogy egy ismert regényíró mondja: Életre elítélve...

Furcsa uccai tüntetés a hitközség ellen

Múlt hét péntek délelőttjén különös felvonulást bámult meg a zsidó Varsó. Felvonult vagy száz man-kos nyomorút, öregek, asszonyok, gyermekek: macs-kazene kísérte őket, felhangzott összevisszaságban a legfurcsább hangverseny, szóló a verli, behangzott a szájharmónika és a tüntetők állandóan kenyérről és támogatásért kiáltottak, füllyültek és zenéltek. A koldu-sok és téregelők tüntetése volt ez. A varsói rendő-rség ugyanis a legszigorubbán véget akar vetni a kol-dulásnak és a törvény szigorát különösen a zsidó ké-regetőkkel szemben alkalmazza. Ez indította a keres-e-től megfosztott embereket, hogy demonstrációval vonuljanak fel a varsói hitközség elé. Mazur hitköz-ségi elnök kénytelen volt fogadni a tüntető menet egy lüldöltségét, amely előtte igen hevesen és izgatottan elsírta és elkiabálta, hogy az új rendelet, mely a kol-dulás, a házalást és az udvarokban való kintolnázást tiltja, az éhhalálnak teszi ki őket. Sokan, akik kény-szerből megszegték a rendőri tilalmat, börtönbe ke-rültek. Jogukat követelik vissza a kéregetők a hitköz-ség újján. Elvárják, hogy vagy visszazserzik nekik kéregetési jogukat, vagy megszavaz mindegyiknek heti támogatást, s megadja nekik a temetőben való kére-getés jogát. Az elnök nem tudta megnyugtanni a tünt-etőket, sőt bejelentette nekik, hogy a rendőrség külö-nösen a temetői kéregetést készíti a legszigorubb esz-közökkel elnyomni. Erre azután a hitközségi elnöktől nagy mecskazeze fogadta a rokkantak markókat és botjaitak lóbalva megfenyegették az elnökt, hogy amennyiben nem csinál rendet, sokszoros létszámmal

Palesztinába akar utazni?

Forduljon azonnal a „Levanti” utazási részvénytársasághoz, București, Strada Smârdan 11 vagy az ország különböző városaiban lévő képviseleteihez, amely Önnek egy kényelmes, biztos és rendkívül olcsó utazást biztosít.

LEVANTI

utazási részvénytársaság
București, Str. Smârdan 11. Telefon: 329-83.

Képviseletei:

Cluj, „Hermes”, Cal. Reg. Ferdinand 13. Oradea, Str. N. Filipescu 13. Sibiu, Piața Unirei 25. Petroșani, Strada Budai Deleanu 1. Huedin, Kohn Jicchák. Satumare, Katz Heinrich. Dej, Izsák Samu.

felvonulnak, s megszállják a hitközségi irodát és nem meaneik el addig, amíg nem lesz segítve rajtuk.

A lelki nyomor...

Egy Reisswasser nevű igen gazdag öreg ur, másfélmillió zloty értékű képviselő ingatlanait átadta a hitközségnek olyan feltétel mellett, hogy élete végéig járadékot fizetnek neki, elhunyta után méltó sírhelyet kap és azonkívül egy éven át a hitközség gondoskodik arról, hogy egy bentjáró kadist mondjon érte. Ennek az intézkedésnek a háttere az, hogy a végrendelet kezdő egyellen fia renegát lett és így az öreg ezzel az intézkedéssel akarta elkerülni azt, hogy fia a negyvennyolc birtokába jusson. Erre azután a fia megindította ugy az apja ellen, ki elmebetegnek akar nyilvánítani, mint a hitközség ellen amelyet jogtalanságra való csábítással való, az offenzívát. A bíróságok kezdenek foglalkozni az ügygel, de egyelőre, a végrendeletkezésben semmi formahibát nem találtak, ami miatt az alapítvány érvényességét kétségbe lehessen vonni.

A svaljavai hitközségnek a bank 50.000 csehkoronát engedett el perelt követeléséből. Érdekes hírt kapunk a svaljavai hitközségtől. A nem nagy számú hitközség régebbi idők óta tartozik a B. reg Munkácsi banknak 150.000 csehkoronával. Mivel a hitközség nem fizetett, a bank perelni kezdett és már úgy állott a dolog, hogy a hitközség összeomlik a negy adósság-terhe alatt. Végül Spiegel, a hitközség elnöke felkereste a bank vezetőjét Sínek igazgatót és rövid tárgyalás után, a bank igazgatója azt az ajánlatot tette a hitközség elnökének, hogy amennyiben 30 napon belül 100 000 csehkoronát készpénzben kifizetnek, úgy elenged 50.000 csehkoronát. Teszt ezt azért, mert nem szeret egy zsidó közületet perelni, bár úgy a hitközség, mint a váltón levő privát zsidók elég primák ahhoz, hogy ha ragaszkodik a teljes kifizetéshez, úgy azt is betudná hajtani. — A nem zsidó bank-igazgató nemes gesztusa nagy örömet és meglepetést keltett az ottani zsidóság körében és azt kívánják, vajha a zsidó bankvezérek is megértőek volnának, amikor egy zsidó közösség adósságainak likvidálásáról van szó.

A nagybányai orth. hitközség szubvencionálja a Keren Kajemeth. Bata-Mare—Nagybánya. Igalmás és eredményben sikerült kimenetelű közgyűlés folyt le az elmúlt héten a nagybányai orthodox hitközségben. Hirsch Jakab és dr. Sarudi Farkas javaslatot terjesztettek a közgyűlés elé, amelyben 5000 lei évi szubvenció megszavazását kérték a Keren-Kajemeth részére. A közgyűlés, az orthodox hitközségeken nem mindennapi javaslatot igen megériően fogadta, de Brach Simon hitközségi elnök minden eszéköt meg-ragadott, hogy a közgyűlés elutasítsa és meg-bélyegezza a kérést és a kérelmezőket. Brach Simon üzelmével egybeként már foglalkozunk e hasábon, amidőn a nagybányai hitközségben folyó, általa inszenált botrányokat és durvaságokat regisztráltuk. Nem meglepő tehát, ha Brach, mint a szatmári főrabbi-ság exponense, most is kitélt magáért, — a Keren Kajemeth ellen. A közgyűlés azonban méltó választ adott elnökének, amidőn egyhangulag megszavazta a Zsidó Nemzeti Alap számára az évi 5000 lei szubvenciót és elvetette az elnök ellenjavaslatát. Az elnök természetesen nem vonta le csufos kudarcának következményeit és továbbra is megmaradt pozíciójában. A nagybányai orth. hitközség tagjai azonban reménykedve gondolnak arra, hogy 6 hónap múlva lejár az elnök ur mandátuma és többé nem fog sikerülni neki pénzérti voksokat és elnökséget vásárolni. Mindenesetre örvendetes tény, hogy a szatmári front terrorja már kezd megdőlni a kulturorthodoxia erőteljes ellen-állásán.

— Eljegyzés. Bleier Rózsikát Senta, eljegyezte Danziger Herman, Valea lui-Mihai. M. K. É. H.

— Házasság. Liebermann Eszti (Carei) és Deutsch Sámuel (Bistrița) f. hó 20. án tartják egybekelési ünnepélyüket m. k. é. h.

— Aranylakodalom. Január 22. én ünnepelte meg Timisoaran 50 éves házassági évfordulóját Grünwald Jónás és neje szül. Rosenfeld Juli. A bensőséges ünnepélyen az ősz házaspárt a város zsidó társadalma, élén a nőegyletekkel szép számban kereste fel jókívánságaival. Hübsch Dávidné nőegyleti elnök-nő meleg szavakkal üdvözölte az ünneplő házaspárt ebből az alkalomból, akit viszont egy héttel azelőtt köszöntötte fel Grünwald Jónás szintén azon alkalomból, hogy ő is akkor ülte meg férjével aranylakodalomát.

— Halálozás. A sentai zsidóság osztatlan részvétele kísérte ki utolsó útjára az 53 éves korában elhunyt Fischer Lipótot, aki rendkívüli jótékonyosságával már életében maradandó emléket állított magának. Jótékony-ságáról ma is legendákat beszélnek. Háza mindig nyitva állott a szegények előtt különösen az elhagyott szegény zsidó gyermekeket is-tépolta és tanította. Temetésén nagyhatású gyászbeszédet tartottak: Neuhaus József, Lebovits Izrael, Rauschnitz Lázár és Pollák Izrael.

A Hisztadrut 25 újabb delegátust küldött a diaszpóra országaiba a chalucok megszervezésére. Jeruzsálemből jelent a Palcor: A Hisztadrut vezetősége elhatározta, hogy a diaszpóra országaiba további 25 delegátust küld, akiknek feladata lesz az ott erősödő chaluc mozgalmat irányítani és gondoskodni a chalucok neveléséről és bevándorlásuk előkészítéséről. A Palcor szerint már eddig is 50 hisztadrut delegátus működik a diaszpóra chaluc-mozgalmában. A delegátusok Lengyelországban, Galiciában, Németországban, Ausztriában, Csehszlovákiában, Litvánia-ban, Lettországon, Romániában, Magyaror-szágon, Bulgáriában, Belgiumban és Franciaországban dolgoznak és mindenütt résztvesznek a Hechaluc és az ezzel kapcsolatos zsidó ifjusági mozgalmak munkájában. A Hisztadrut így akarja biztosítani a maga politikai és ideológiai irányzatának érvényesülését már a diaszpóra zsidó ifjusága körében is.

Eredeti angol

valamint exkluzív belföldi szövet - különlegességeim, válogatott mintákban meg-érkeztek.

HACKMAYER

uriszabó

Oradea P. Regina Maria 3. (Bémer tér)

Primăria Municipiului Oradea, Serviciul Financiar Ad. No. 1719/1935.

H I R D E T M É N Y

Oradea város adóhivatala, 1935 január 22 én már-kó hírré tette, hogy a közgyűlési taxák és adók alá eső tárgyak stb. összeírását a fenti időben megkezdte.

Ismételtten hangsúlyozzuk, hogy mindazokkal szem-ben, akik a valóságban meg nem felelő adatokat vallanak be, vagy pedig az összeíró közegek által meghatározott időre vallomást iverket el nem készí-tik, az idevonatkozó törvényekben előírt büntetéseket, az összeírást végző tisztviselő által felveti jogszerűn alapít. — a városi adóhivatal feltétlenül alkalmazni fogja.

Oradea, la 29 Ianuarie 1935.

Presedintele Camisiei Interimare

PALESZTINA

Néhány nap óta újra vihar dühög Palesztina felett. A Haifa, Jaffa, Tel-Aviv és Jeruzsálem közötti vasutvonalok olyan súlyosan megrongálódtak, hogy pilanafnyilag észak és dél-Palesztina között megszakadt minden összeköttetés. Palesztina más vidékein is nagy pusztításokat végzett a vihar és a szűn telen esőzés. Emeck Chefer és Nathania koloniák közelében a vihar három arab munkást és hat tehenet magával ragadott. Az arabok holttestét másnap az Alexander tóban találták meg. Benjaminban a vihar nagy károkat okozott a narancsültetvényeken — Nablusban, ahol 20 ház esett az árvíz martalékaul, három ember is halálát lelta a vízben. — Tulkarem közelében 13 arab fulladt a vízbe. — Három napig tartó felhőszakadás teljesen elöntötte a Saron-síkságot. Különösen a német koloniák szenvedtek súlyos károkat. A házak megrongálódtak és tetefüket a vihar kilométeres távolságokig hurcolta magával. — Mindenütt halálos áldozatokat követelt a vihar. Emberek, állatok estek a vihar martalékául. A Jordán is kilépet a medréből. A halálos áldozatok számát eddig 22-re becsülik.

A jeruzsálemi „Dávid Király” szálloda tulajdonosai elhatározták, hogy Haifába egy nagy modern hotelt építenek. A szálloda a Karmel hegyén fog felépülni.

A hivatalos lap közlése szerint mindazon palesztinai cégeknek, melyek törvényesen bejegyezték magukat, Angliában is joguk lesz törvényes bejegyzést kérni és ugyanolyan előnyökben és jogokban lesz részesül, mint az angol törvényesen regisztrált cégeknek.

A palesztinai repülőforgalom állandó fejlődésben van. Az Ita közlése szerint a közeljövőben újra két repülőállomást állítanak fel Palesztinában, a növekvő légi forgalom lebonyolítására. Így új repülőállomást építenek Luddban, amely egyik összekötő állomása lesz az angol-indiai repülő forgalomnak és Haifában építik a második új repülőállomást.

A palesztinai-lengyel kereskedelmi kamara munkája következtében, Lengyelország a folyó évadban 1500 tonna narancsot fog Palesztinából importálni. A lengyel narancsbevétel eszerint az elmúlt évi eredményhez viszonyítva, duplájára emelkedik.

Jeruzsálemi jelentések szerint Bagdadban letartóztatták az iraki cionista szervezet elnöket, cionista tevékenység büntette miatt, majd szabadlábrahelyezése után rendőrségi felügyelet alá helyezték. Az iraki kormány anticionista és zsidóellenes politikájáról egyébként nap, mint nap érkeznek jelentések. Legutóbb az Iraki Petroleum művek megnyitása alkalmával Sir Robert Waley Cohen, a Schell-Company vezérigazgatója nem kapott Irakba beutazási engedélyt. Két palesztinai héber tanítót a kormány kiutasított, akik Irakban héberül tanítottak.

Tibériás zsidó lakossága azzal a kéréssel fordult a Waad Leumihoz, hogy a Maimonides ünnepségeket Tibériásban rendezzék meg, mert ott nyugosznak a nagy zsidó filozófus földi maradványai.

A Beyruthban megjelenő „Al Miszak” arab lap egyik legutóbbi számában cikket közölt „Engedjétek hozzánk a cionistákat” címmel. Az arab lap rámutat azokra az előnyökre, amelyekhez Palesztina a zsidók és

cionisták munkássága révén jutott és követeli, hogy legyen már egyszer vége a cionistákkal szembeni előítéleteknek. „Szegény és puszt ország vagyunk — írja többek között a lap”. De ha magunkhoz engedjük a zsidókat rövidesen meglátjuk, hogy milyen virágzóvá teszük földünket. Önmagunk ellenségét vagyunk, ha továbbra is cionista ellenes politikát folytatunk.

Talpioth közelében arab és zsidó munkások között összetűzés keletkezett. 3 zsidó munkás könnyekben megsebesült.

Harthia kolónián, a Keren Kajemeth földjén véres összetűzés keletkezett a rendőrség és arabok között. A földre ugyanis a beduinok tartottak igényt, de a bíróság a Keren Kajemeth jogos tulajdonának ítélte a területet. Amidőn a zsidó telepesek rendőri asszisztencia mellett átvették a földet a beduinok éles kővel dobálták meg a rendőröket. A rendőrök erre sorozat adtak le az arabokra. A tűz következtében egy arab beduin a helyszínen meghalt, a többi pedig elmenekült.

Jemenből 253 zsidó vándorolt be a Jewish Agency certifikáival Palesztinába.

A jeruzsálemi városi tanács alig, hogy átvette hivatalát máris konfliktusok keletkeztek dr. Hussein Khaldi arab polgármester és Daniel Auster zsidó alpolgármester között. A polgármester ugyanis erősen korlátozni akarja a zsidó alpolgármester hatáskörét és semmi fontosabb működési területet nem akar számára átengedni. A zsidó tanácsosok ezzel kapcsolatban érthető felháborodásuknak adták kifejezést és szeméretetik dr. Hussein Khaldinak, hogy ugyanolyan eszközökkel akar dolgozni, mint elődje Nas hashibj. A legfelháborítóbb az új arab polgármester magatartásában az, hogy választás előtt igen meleg zsidóbarát hangokat hallatott és megválasztása is a zsidók támogatásával sikerült. A jeruzsálemi városi tanács új harcok előtt áll.

A Keren-Kajemeth hivatalos kimutatása szerint a zsidó nemzet alap eddig 1,473,000 fát ültetett Palesztinában.

Kibővítik Palesztina repülőpostaszolgálatát. Kétszeres szolgálatot állítanak be Palesztina és India között. Négy új repülőgépet állítanak be a Palesztina és Egyiptom közötti postaszolgálatba, miután az eddig közlekedő repülőgépek nem bizonyultak elegendőnek a felgyülemlett posták szállítására.

Ragheb Bey Nashashibi — hír szerint — új arab ejszékfrontot szervez.

Mosche Smilansky vezetése alatt álló zsidó földműves szervezet, a napokban tartotta konferenciáját Tel-Avivban.

Hivatalos közlések szerint december hónapban 4120 zsidó vándorolt Palesztinába. Ebben a számban már benne van 267 turista is, akik állandó tartózkodási engedélyt kaptak. 295 bevándorló a tőkés-kategóriába tartozott.

— Házasságokat legnagyobb titoktartással és a legbiztosabb eredménnyel közvetít a széleskörű összeköttetéssel rendelkező „MIREA” iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116 Telefon 142.

Max Lieberman halála

A német festőművészeti nagymestere, a legkiválóbb képviselője egy ragyogó művész korszaknak 88 éves korában meghalt. Alig néhány héttel ezelőtt (jan. 4-iki számunkban) írtunk arról, hogy ez az agg művész, aki a berlini Secessio alapítója, a Művészeti Akadémia elnöke, a német impresszionizmus reprezentánsa, szintén az üldözöttek közé került. Goebbels ur aktor körlevelet intézett a zsidó művészekhez, amelyben csaknem kategorikusan megtiltja hogy tovább is művészetüknek éljenek.

Max Lieberman képletesen bár, mert gazdag ember volt, szintén munkanélküli lett. Max Lieberman, aki mint gazdag szülők gyermeke, kis korától kezdve csak a művészetnek élt és a festőművészetének neve iskolát jelentett. Max Lieberman magas kort ért el és a legutóbbi 50 esztendőben neve zászlót, irányt jelentett. De ez mind nem volt elég ahoz, hogy kegyelmet találjon Hitler országában. Valószínűleg a magas kor oka közvellen halálának, de sohasem menekszik majd a gyanu alól a mai éra, hogy az a kiméretlen üldözés is szerepet játszott halála sietettségében, amelyet végig kellett néznie. Lieberman, aki már a vilmosi időkben is nagy embere volt Németországnak, (egyik veje nagyon fontos diplomáciai pozíciót is töltött be) aki barátja volt Hindenburgnak is, nem bírta tovább a kontárságnak és emberi komisz szülőkörűségnek orgáit, amely annyira megütölte régi hazáját. Szomorú szívvel halhatott meg, elégtétele csupán az lehet, hogy neve, művei örök időkre fogják egy zsidó zseni csodálatos megnyilatkozásait.

— Ujra hivatalos bojkottot hirdetnek Németországban a zsidók ellen. Berliini jelentések szerint a német munkafront vezetője dr. Ley az egész Németországra kiterjedő akciót vezetett be a zsidók ellen. Az uccákon felhívás jelent meg, mely felszólítja a párttagokat a kizárás terhe alatt, hogy ne vásároljanak zsidó üzletekbe és látogassák az árja áruházakat.

— Hollandiában súlyosan büntetik az antiszemita izgatást. Amszterdam. A holland nyelven megjelent „De Stormer” című antiszemita lap szerkesztőjét, C. A. Pronkot, aki ezidőszakra a rendőrségi vizsgálat elől külföldre menekült, a bíróság inconnuaciam 3 heti börtönrre ítélte antiszemita izgatás vétsége miatt. — A hágai bíróság egy 23 éves fiatalembert 2 heti fogházra ítél, mert „Halál a zsidókra” jelszóval vonult végig az uccán. — Ugyancsak a hágai bíróság nagyobb pénzbüntetésre ítél egy holland polgári antiszemita röpcédulák terjesztése miatt. — A holland bíróságok szigorú ítélelei az antisemita büncelekményekkel szemben, az igazságügyminiszter határozott fellépésére vezetett vissza.

— Több mint 6000 orvos igazolja a Togal kiváló fájdalomcsillapító és gyógyító hatását, csúszos-köszvényes és idegfájdalmaknál. Hűléses betegségeknel is régóta beváltak a Togal-tabletták. A hatás közvellenül mutatkozik. A Togal teljesen ártalmatlan és nem fejt ki káros hatást sem a gyomorra, sem a vesékre vagy más szervekre.

— »DIANA« sóborszesz — vattára cseppentve fogfájás ellen.

Cérnazoknik, halszorosan erősítve: 4 pár Lei: 100 — Gross Ferencz harisnyagyárában, Brassó Kópu u. 38.

BERKOVITSNÉ

Orth. Kóser vendéglője
ORADEA, Str. Nic. Iorga
(Zöldfa ucca) 19

Lakodalmak, bankettek részére
elegáns külön-terem az emeleten

Az újszerű Floreal napfény puder

kiváló fényvédő képességénél fogva és a FLOREAL 1-es számú arckrémmel használva az arcnak fiatalos külsőt kölcsönöz és megóvja a nap káros hatásától. A 2-es számú FLOREAL krém elmulassza szeplőjét és észrevétlenül új arcbőrt varázsol.

Puder ára dobozonként . . . 30—50—90 Lei
Krémek ára tégeyenként . . . . . 40 Lei

Képviselet: Drogueria Central Pap Károly, Oradea,
Bul. Regele Ferdinand 11.

Teljesítéstől orja
bőreit taplatja Szt. László felöltöztető
toalett 5701.07

FONTOS ESEMÉNY

1935 Február 15-én

Az Osztályosorsjáték döntő húzása!!!

34451 nyeremény 303.746.000 lei értékben!!!

2 6-6 milliós nyeremény
2 2-2 milliós nyeremény
16 1 milliós nyeremény
6 400.000 leies nyeremény
12 200.000 leies nyeremény
28 100.000 leies nyeremény

Ujítsa meg sorsjegyét!!!

Vásároljon idejében sorsjegyet!!!

Főelárusítók:

ARAD:	Al. Goldschmiedt	ORADEA:	Banca Dacia
	Cassa de Pastrare Generala		Banca Union
BRAȘOV:	Al. Enkelhard (Fortuna)	TÂRGUMUREȘ:	Ernest Révész
CLUJ:	Banca Iliescu S. A.	TIMIȘOARA:	Banca Centrala
	Economia Succ.		Banca de scont
	Institutul Comercial de Credit		Banca de Timisoare

Kuriózumok

Őnagysága felfedezte Amerikát

Őnagysága, aki másodizben is felfedezte Amerikát és Amerikán keresztül a zsidó-ágot, természetesen német emigráns. A horogkereszt uralma elől menekült az új világba, mert Hitler alaposan kioktatta arról, hogy nincs és nem lehet asszimiláció és, hogy Őnagysága zsidó akkor is, ha milliószor is szeretne kisiklani faji származása elől. Az emigráció után akárki azt hihette, hogy őnagysága kiábrándult végre a germán-teuton valóságból és ráébredt önmagára, ráébredt zsidóságára. Különösen kedvező volt számára az új világ elmosztérája főként pedig Newyork, ahol lépten nyomon olyan zsidó valóságokra bukkan, amelyek miatt nem kell szégyenkezve félrehajtania fejét és bátran kifeszítheti gerincét. Mert Newyorkban, ellentétben a Harmadik Birodalommal, a rádió jidis műsorokat is tart, jidis és héber felírások vannak a hirdetőoszlopokon, színház, ujság hirdeti a zsidó kultúrát. Az uccasarkon zsidó forgalmi rendőrök vannak, a taxiban jidisül beszél a sofőr. Őnagyságát mindez a valóság nem fogta meg, idegenül forgott az új világban és Amerikából nem indult többet, minthogy újra szabad a sör és a whisky.

Egy napon úgy látszott, hogy Őnagysága mégis észre vesz valamit Newyork zsidó életéből. A földalattin épen egy kedélyes zsorra indult, amidőn meghökkenve vette észre, hogy szembe vele egy férfi ül, kezébe ujság és az ujság különös formájú betűkkel van nyomva. Őnagysága közelebb hajolt és döbbene még nagyobb lett. Az ujság héber betűkkel volt nyomva. — „Képzeld csak — mondta a szőkehajú emigráns hölgy a zsuron a szomszédjának — képzeld csak, a földalattin találkoztam emberekkel, akik héber ujságokat olvasnak, egyáltalán nem zseniorák magukat és ami a legkülönösebb néhány közülük egészen tisztességesen néz ki...“ — Így szólt őnagysága és a szomszédja, aki szintén emigráns volt csodálkozva csóválta fejét. A csodálkozás azonban immár nem a héber betűknek szólt, mert így felelt:

„Valóban különös, néhány közülük egészen tisztességesen néz ki.“ — Nem csoda, hogy ez a német zsidó nemzedék pusztulásra lett ítélve...

Üldözve, mint a vad...

Megérdemelte ez a nemzedék a pusztulást, ha még olyan véres eseményekről, amelyenről a „Manchester Guardian“ informál —

sem vesz tudomást, ha nem döbben magára és még mindig a germán szellemet sóvárogja, még mindig szégyenkezve süti le szemelt a „zsidó“ szó előtt. Ime mit ír az angol sajtó egyik legjól informáltabb organuma.

„Egy őszhajú zsidó kereskedő felesége betegen fekszik az ágyban. Már-már halálán van. A ház körül vad náci hordák gyülekeznek és telemtől ököllet fenyegetik az öreg házaspárt. Az öreg zsidó, aki már évtizedek óta a helységben él, megjelenik az ajtóban és csendre kéri a hordár. — „Feleségem halálán van — mondja reszkező hangon az öreg — ne bántsanak bennünket, nem vételtünk mi semmit maguknak.“ — Ahelyett azonban, hogy az öreg elérte volna célját, hogy sikerült volna megindítani a felizgalott kedélyeket, olyan válasz megy feléje, amely végleg kijózanítja hű hitéből. Egy kő repül felé, homlokát találja és egy keskeny, vérző csik folyik végig az öreg zsidó arcán.

Az öreg asszony meghalt. Csendes temetés. Szinte csak kilopják tetemét a temetőbe. Az öreg is menekül. *Mindent hátrahagy csak egy kis battyut köt hátára és kezébe veszi botját... Náci szájai kísérik öröm ujjongva az öreg szitkok és kövek kíséretében a város határáig... Csek amott egy német szomszédasszony szeméből gördül ki néhány könnycsepp.*

Ez mindennapi valóság, nem költemény, nem fantázia Városban, faluban megtörténik. Egy becsületesen érző keresztyény szomszédasszony szeméből kilövellenek a könnycsepppek, csak amott, távol Amerikában, a német emigráns asszony, szégyelli a zsuron, hogy ilyen battyus, üldözött fajtestvérekkel „verte“ meg a sors...

Csodagyermek.

Helsingforsban lépett fel röviddel ezelőtt Assy Renardi 13 éves világhírű hegedűművész, akit a közönség és a sajtó lelkesen ünnepe. Renardi, talán mendenünk sem kell, eredetileg Reiz volt, Magyarországról származott és zsidó szülők házában látta meg a napvilágot.

Assy Renardi, mint ismeretes nem az első zsidó csodagyermek, ellenkezőleg, amint azt egy newyorki tekintély kiszámította a hétszázalikenhetedik. Assy Renardy csodagyermek és az a legnagyobb csoda, hogy magyarországi származású és nem Amerika fedezte fel. A newyorki csodagyermek-telkintély azonban ennek ellenére biztosítja a közönséget, hogy az amerikai csodagyermek produkció az utóbbi időben sem hanyallott, sőt lépést tart a korral.

Hogy az amerikai profeszornak igaza van, arra eklatánsan mutat rá a „Jewish Morning Journal“, amely egyik legutóbbi számában az újabb amerikai csodagyermek termeléséről a következőkben számol be:

„Flethbuschban van egy zsidó leányka, aki igazi csodagyermek; Ha az édesanyja spenotot ad neki enni, megeszi azt, anélkül, hogy sirna. — Bronxban egy zsidó családban csodagyermek született, aki alig hogy megfűdették, igazi vilnai dialektusban így szólt az anyjához: Adjátok ide a hegedűmet! — Ugyancsak Bronxban élt egy zsidó munkanélküli, akinek szintén csodagyermek született. A gyermek matematikai zseni. A fiú ugyanis életének első esztendőjében már pontosan kiszámította, hogy mennyit nem keresett az édesapja az utóbbi három esztendőben.“

A bussir esnek ugyan már vége, de a humorba még mindig Amerika vezet. Helsingforsban fellép Assy Renardi 13 éves hegedűművész és ebből az apropóból a zsidó Amerika hetekig ellátja magát humorról...

Legjobb üzlet a házasság.

Sokáig azt tartották, hogy a házasság a legrosszabb üzlet. A férj is szitkokat hallgatott, legjobb esetben pedig elégtelentül morgott és a feleség is hangosan kifejezést adott bizonyos idő-múltán annak, hogy ej sohase menne többet férjhez. Rossz üzlet, ahol mindkét fél csak ráfizelhet. Az új idők, mint mindenre erre is rácsafoltak. Kiderült, hogy a házasság a legjobb üzlet — ha Európában költik és Palesztinába vándorolnak ki vele. Kezdetben chalucok éltek is ezzel a felismeréssel és igen gyakran kötöttek modern „próbaházasságokat“, hogy aztán a tengeren túl szélnek eresszék hitvesüket és új életet kezdjenek. A házasság tehát csak Palesztina határáig volt jó üzlet. — Ennek a „paradicsomi“ állapotnak hamarosan vége lett azonban, mert a palesztinai hatóságok a körmükre néztek a kalendos vérű chalucoknak és maguk a felelős cionista szervezetek is odahatoltak, hogy az ilyen kompromitáló házasságok, amelyek nem az égbe kötettek, ne köttesenek meg a földön sem, még ha az a föld Európában van is.

Egy romantikával kevesebb lett. Azaz, hogy csak a chalucok számára. Mert az arabok, amint megszagolták, hogy üzletről van szó, a zsidókat meghazudtoló üzleti szellemmel azonnal akcióba léptek. — Ha nem lehet a chalucnak látszat-házasságot kötni, ha nem szabad nekik ilyen uton zsidó lányokat az országba csempészni, miért ne volna szabad nekik? — Gondolták és azonnali cselekedni kezdtek. Négy vállalkozó szellemű arab fiatalember hajóra ült és kikötött az európai zsidók Mekkájában — Lengyelországban. Mit akart itt a négy arab? — A rendőrségen mindent bevallottak. Zsidó hajadonokat akartak a házasság dicső révébe vezetni, fix összegért, fizetés lét részletben, ötven-százalék a házasságkötés alkalmával, ötven-százalék a partraszálláskor. — Nem sikerült. A rendőrség lestopolta őket és most üres zsebekkel, ujjatlanul vissza Palesztinába, ha letöltötték büntetésüket. A négy arab tehát alaposan ráfizetett a házassági kísérletre. — Hiába még is csak rossz üzlet a házasság!

Comunitatea Ant. Orth. Evr. Diosig in Bibor

Die Diosiger Ant. Orth. Jüdische Gemeinde sucht auf 1 Mai 1934 ein „שׁוֹבֵר“ der auch „בֵּרֵר“ und „בֵּרֵר“ ist. Offeriern kann jeder der von 3 anerkännte orth. רבנים kaboloh hat, Rumänischer Bürger ist. Gehalt 1800 lei monatlich, wohnung u. Nebeneinkommen. Offerte sind bis 15 märz, mit alter, familien Zustand, und Kopien der Kabolos zu richten an der Vorstand. Nur für berufene wird Spesen vergütet.

Dr. Nagy
präses.

— »DIANA« sésborszesz — bedörzsoléssel — fejfájás ellen.

Zsidó vagy?

Támogasd előfizetéseddel a „NÉPÜNK“-ot!

Egyesületi hírek

— Uj vezetőséget kapott az oradeai Talmud-Tóra egyesület. — A Sasz Chewra egyesület a minap tartotta tisztújító közgyűlését. Az elnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg a nemrég elhunyt S'rasser Ignátról, aki két évtizedig volt elnöke az egyesületnek. Az előterjesztett 1934 évi jelentést és zárszámadást tudomásul vették. Tájékoztatást arra, hogy a közhangulat az eddigi Ullmann Ábrahám elnök ellen nyilvánult meg, nem is jelölték és az új vezetőség a következőképp alakult: Lebovits Hugó választási bizottsági elnök egyhangúan elfogadott előterjesztése alapján: Klein Dávid elnök. Weisz Farkas alelnök. Spitzer Norbert pénztáros. Ullman Géza ellenőr. Grosz Herman és Lebovits Adolf gondnokok. Steiner Adolf könyvtáros. Shenk Jerő titkár. Tiszteletbeli választmányi tagok lettek: Ullmann Mór, Spitzer Izrael, Oppenheim Mór. Rendes választmányi tagok lettek: Ullmann István, Ullmann Ábrahám, Leitner Lázár, Krausz Sándor, Ullmann József, Fuchs Salamon, Schwab Lázár, Weinberger Jónás, Weiszberger Lajos, Wítrael Gábor, Lebovits Hugó, Mózes Áron, Weisz Vilmos, Klein Bernáth, Schwartz Soma, Fuchs Béla, Pollák Gyula, Ullman Miklós. Számszámoló bizottsági tagok: Grünberger Ignác elnöke alatt: Goldhammer Albert, Neumann Salamon, Márk Béla és Riff László.

A baia-mareai zsidóság minden számoitvő tagja részt vett az elmúlt héten Lőw Samu tizenhárom éves fiának, Lőw Ákosnak bar mizwo ünnepélyén. A fiatal gyermek igen kitűnő képzettségről tett tanúságot, amidőn megírdés és charitászai mondott. A bar mizwo ünnepélyen igen szép és felemelő beszédet tartott a főrabbi, mellette az ünnepély jelentőségét és Lőw Ákos példás tudását. A gyermek nagybátyja Hirsch Jakob is nívós beszédet tartott a családi ünnepélyen. Lőw Ákos egyikéket a Chaszam Szófer unokája.

A simleul-silvaniei ortih, hitközség elhatározta, hogy az Ab hó 5-én elhunyt Brüll Károly volt hitközségi elnök és szentgyeleti főgondnok elváltatott érdemeit egy emléktáblával örökíti meg, hogy ezzel rájaja le némiképpen hálóját azzal szemben, ahinek önzellen működéséhez fűződik a hitközség és szentgyelet minden jó és üdvös irányban való fejlődése és fellendülése. — Ehrenreich Sámuel főrabbi kivételes engedélyével a nagytemplom előcsarnokának déli falán helyezettelt el a márvány emléktábla és a 150 éves hitközség történetében első ilyen megörökítéséhez méltóan a Sebat hó 23-án (január 27-én) az e célból összehívott rendkívüli közgyűlésen a hitközségi tagok nagy számban jelentek meg. A közgyűlésen Ehrenreich főrabbi intenciójához képest az elhunyt fiát Brüll Kálmán fatereskedő Simleul, dr. Brüll Sándor oradeai ügyvéd felszólalásain kívül más felszólalás nem volt és a bensőséges megemlékezés a chaszam szivhez szóló? El mule rachmi imájával ért véget.

A Násé Mizrachit oradeai csoportja az elmúlt héten tartotta első teadélutánját ujjalakított helyiségében. Mittelmann Jakob előadássorozatának első részét tartotta meg a zsidó történelem kiváló asszonyairól. Friedmann Arminné a tragikus hirtelenséggel elhunyt Blum Zsigmond érdemeit méltatta. A kegyelettel és őszinte részvét hangján elmondott megemlékezést meghallgatta végig a közönség. Halmosné kérte, hogy a Násé Mizrachit is kapcsolódjon bele a KKL gigantikus gyűjtő munkájába. Gellis Ervinné, mint a Mizrachit Nőszervezet KKL biztosa készséggel ajánkozott arra, hogy részvesz a Zsidó Nemzeti Alap munkájában. — A Násé Mizrachit egyébként folyó hó 17-én vasárnap délután újra teadélután rendezet helyiségében (P. M. Viteazul 11/a Ullmann patola), amelyen a vendéglátó háziasszonyok tisztségét Rosenbergh Hermanné és Eisenberger Bernáthné látják el. Sajtórevüt tart Leitner Zoltán, míg Mittelmann Jakob folytatja történelmi előadássorozatát. Vendégeket szívesen lát a Vezetőség.

A miskóczi ortih, hitközség képviselőtestületének legutóbbi tartott közgyűlésén hozott egyhangu határozata alapján a hitközség érdekében kifejtett buzgó és eredményes munkásságukkal szerzett érdemeik elismerésül Lőw Jeromos ügyvezető igazgatói, Neuländer Jenő jegyzői és Morgenstern Sámuel adóügyi jegyzői címmel ruházták fel.

MOZI

Apolló.

Péntektől: Megszökött fegyenc. Főszerepben Robert Monigomery és Madge Evans.

Heyman:

Péntektől: Helyet az őregeknek. Főszerepben Szőke Székáll, Bárony Rózsi, Verebes Ernő.

Capitol filmszínház, volt Filmpalace helyiség

Péntektől: Moulia Rouge. Főszerepben: Constance Bennett.

RÖVID HIREK

UNGVÁR. Az ungvári hitközség intervenciójára a tanfelügyelőség mentesítette a zsidó tanulókat a szombati iskolalátogatás alól.

ANKARA. Megbízható angol jelentés szerint Kemal pása elhatározta, hogy a legközelebbi török parlamentben a zsidó lakosoknak is képviselőt biztosít. Amennyiben a hír valóban bizonyul, úgy ez lesz az első eset az új Törökországban, hogy zsidó képviselő lép fel a parlamenti választásokon.

RIOA. Hivatalos kimutatások szerint a lettországi zsidóság száma 96.000 lesz ki és ez ősszalakosság 5 százalékkal rug.

WORMS. Sprenger bíróalmi biztos Wormsban tartott egyik beszédében a következőket mondta: „Mord meg nekem kívül érintkezel és én megmondom ki vagy. Ha zsidóval érintkezel, akkor tartsd magad távol tőlem. Tartsd magad távol a zsidótól és akkor megörzöd faji tisztaságodat. Aki a zsidótól várja, az népének legnagyobb ellenségét támogatja.”

SZALONIKI. A görög cionisták körében nagy felzúdulás van amiatt, hogy a cionista executive igen minimális cerifikátot bocsájított rendelkezésükre. Az elkészítés olyan nagy, hogy egyes szervezetek azzal fenyegetőznek, hogy beszüntetik aktivitásukat. A szeresi helyi csoport országos gyűlés egybehívását követeli az executivevel szembeni állásfoglalás miatt.

KONSTANTINÁPOLY. A török zsidóság körében egyre nagyobb méreteket ölt a Palesztinába való kivándorlás vágya. Az adriánuszi zsidóság egyik vezetője Palesztinába utazott, hogy a tráciái zsidóság számára cerifikátot kérjen. El akar egyben járni a Tráciából menekült zsidó fiatalberek érdekében, akik mint illegális bevándorlók a palesztinai börtönökben ülnek.

BOMBAY. B. Siva Rae, indiai munkásvezető, aki röviddel ezelőtt vett részt a londoni kereskedelmi konferencián és rövid időt Palesztinában is töltött, Indiába visszatérve lelkes hangon számol be tapasztalatairól. Siva Rae a zsidó munka géniuszáról beszélt és kijelentette, hogy igen kíváncsú volna, ha az indiai munkásokoztály is példát venne a palesztinai zsidó munkásoktól.

BUENOS AIRES. A buenos airesi rendőrség egy titkos náci szervezettel jutott a nyomára. A náci szervezet terrorista akciókra szervezkedett az argentiniai zsidóság ellen. A rendőrség megállapította, hogy a különböző városokban a zsinagógák ellen elkövetett merényleteket ennek a szervezettel tagjai hajtották végre. A szervezet élén németországi és külföldi németek állottak. A rendőrség számos letartóztatást fogantatott.

ATHÉN. A görög sajtó aggodalommal figyeli a Földközi-tengeren a zsidó hajózás előrelérését. A „Typos” című görög lap vezércikkében foglalkozik a zsidó hajózás kitűnő eredményeivel és rámutat arra, hogy ez a konkurencia igen fájó sebeket ejthet a görög hajózás érdekén, amennyiben nem tartanak lépést a modernizált zsidó hajózással.

BERLIN. Hivatalos jelentések szerint legutóbb 323 személyt utasítottak ki az országból, főként keleti zsidó családokat. — A német munkafront legújabb körirata értelmében minden párttag és minden ipari és kereskedelmi vállalat köteles előfizetni Streicher lapjára, a Stürmerre. Ez a rendelet azonban nemcsak az újságra vonatkozik, hanem a nemárja (értés zsidó) vállalatokra is. Eszerint a zsidó cégek kötelesek a vérvadász propagandát felytató Stürmert elolvasni és anyagilag támogatni.

HAIFA. Palesztinai kormánykörök a haifai kikötő újabb megnoyobbítását vették tervebe, mert a növekvő forgalmat nem képes akadálytalanul lebonyolítani a kikötő. — Jeruzsálemben az elmúlt héten hunyt el 65 éves korában Davis Trietsch, a kiváló cionista író és gazdaságpolitikus. Dávid Trietsch palesztinai letelepedése előtt Berlinben élt. A cyprusi kolonizációnak volt hosszú ideig kitartó hárcosa.

LONDON. Rambam születésének 800 éves évfordulója alkalmából az angliai Tarbut kultúregylet nagy szabású emléktünnepélyt rendezett. — Amerikában a zsidóság vezetőiből ugyancsak bizottság alakult a Maimonides ünnepek lebonyolítására.

ROMA. Mária olasz hercegnő az elmúlt hét folyamán meglátogatta a római zsidó negyedet, ahol a lakosság meleg ünneplésben részesítette a királyi vendéget.

BUCUREȘTI. A szász képviselők és szenátorok Hans Ottó Roth vezetésével ülést tartottak, amelyen állásfoglaltak a numerusz klauzusz ellen.

NEWYORK. Jabotinsky, a Revizionista Unió elnöke, mint ismeretes, ezidőszelint Amerikában tartózkodik. Egy anktét során a következőket jelentette ki az újságírók előtt: Ami a szüntelenül hangoztatott békepaktumot illeti — hát békepaktum nincs közfűnk és az Executive közölt. Mindössze fegyverszünetet kötöttünk, hogy az ellenségeskedés botrányos formáját megszüntessük. Meg vagyok egyébként győződve arról, hogy a revizionizmus rövidesen domináló hatalom lesz a cionista szervezetben.

SZÓFIA. A bulgár kormány feloszlatta a „Rodna Zaslita” anti-zemita terrorszervezetet.

ZSIDÓ HUMOR

ÉS KIS ZSIDÓ TÖRTÉNETEK

Diktátor-Schinken

Egyik diktatúrás országban bemegy egy hírsorosunk az egyik hentesüzletbe és azt mondja:
— Geben Sie mir Diktator Schinken.
— Diktator Schinken hab ich nicht.
— Was, Sie habe ka Diktator Schinken? Warum?
— Warum? — mondja a hentes. — Das Schwein lebt noch.

Zsidó fiú a bankban

Két bécsi bank fuzionált és természetesen nagyobb szabású leépítések jöttek.
A leépítési listán szerepelt egy zsidóvállásu fiatalember is, akit igazgatója különben nagyrabecsült, hiszen szorgalmas, pontos és nyitlensű ember volt, akinek nagy hasznát vették.

Az igazgató magához hívatta ezt a fiatalembert és megkérdezi tőle, hogy tényleg olyan nagy súlyt helyez e arra, hogy zsidó temetőben feküdjön? Kezdetéről van szó, vegye tekintetbe a mai idöket, szóval kereszteskedjen ki. A fiatalember gondolkodási időt kért. Másnap a mi tehetséges fiatalemberünk jelentkezik, amire őt a leépítendő tisztviselők listájáról azonnal törölték.

Négy hónap után újból leépítések következtek és a mi fiatalemberünk legnagyobb megörökönyödésére ott találja magát azon a fekete listán mely másokkal együtt őt is kényerétől megfosztja. Kétségbeesve siet az igazgatóhoz és siránkozva mondja neki, hogy az állás kedvéért lett keresztény miért bánik vele oly kegyetlenül.

Erre az igazgató azt mondja neki:
— De kedves barátom, mit szólna a világ ahhoz, ha mi csak zsidókat építenénk le, kell, hogy a leépítendőkhöz keresztény is legyen.

Ahol mindenki orvos

Egy telavivl autóbuzson eléjül egy cha'uc, Kisriedalom, egy munkásbuzonyos, malleres ember odaugrik:

— Én orvos vagyok, majd megnézem.
Szemüveges, megas ur emelkedik fel az ülésről.
— Bocsnát, de kérem, én gyakorló orvos vagyok...
A sofför megállítja az autóbuzst.

— A kollegák ne vegyék rossz néven, mondja — a beteg az én autóbuzsomon lett rosszul, hát én is fogom kezelni. Tudnillik én is orvos vagyok...
E pillanatban magához tér a beteg, hallgatja maga körül a veszekedést és megszólal:

— O ne tessék fáradni, csak egy kis kimerültség...
En ugyanis szintén orvos vagyok...

A szolgálatkész vő

A jómódu Weiszbraun felesége és anyósa külföldön nyaralnak. Egy napon táviratot kap a feleségétől: „A mama belezuhant a szakadékba, mit csináljunk?”

Weiszbraun azonnal visszatáviratozott: „Bennhagyni, amig jövök.”

Válási ok

Eilguh barátunk elmegy az ügyvédhez és bejelenti, hogy válni akar a feleségétől. Az ügyvéd megkérdezi tőle:

— És van valami alapos válási oka?
— Azt elhiszem, hogy van.
— És mi ez?
— Egy nagyszerű partit ajánlanak.

Ráérek arra még...

A tanító becsületességére, tisztességére iní a gyereket és azt mondja, hogy csak a becsület és jó emberek kerülnek a mennyországba.

— Na gyerekek, — teszi fel aztán a kérdést — ki akar közületek a mennyországba jutni?
A kérdésre az egész osztály feláll, csak Jankele marad üve.
— Mi az, Jankele, — kérdezi a tanító csodálkozva — te nem akarsz a mennyországba jutni?
— De igen, — feleli Jankele — csakhogy én még ráérek.

Hová lesznek a rossz emberek

Reb Nachem a kis fiával kimegy a temetőbe. A fiatal gyerek fennhangon olvassa a sírfeliratokat:

— Itt nyugszik X., a legjobb férfi, itt nyugszik Y-né, a legőnfeladózóbb feleség, itt nyugszik Z., a legnémesebb emberbarát.
Mikor már egy csomó sírfeliratot elolvasott, megkérdezi a papájától:
— Mondd, papa, hol vannak eltemetve a rossz emberek?

Miert köszön egy antiszemitának

Két zsidó megy az utcán és szembejön velük egy ébredő. Az egyik mélyen köszön neki, mire a másik megkérdezi:

— Mit köszönsz ennek az antiszemitának?
— Mbach, — mondja az első — mit tudja ő, hogy én mit kívánok nekt.

Szefardische schnüpfen

A beteg rabbihoz elhívják az orvost, aki megvizsgálja és így szól:

— Önnek spanyolnáthája van.
— Was is das in unserer Sprache? — kérdi a rabbi.

Az orvos gondolkodik egy kicsit, aztán így szól:
— Sie haben einen sephardischen Schnüpfen.